

Становище по ЗИДКРБ и законопроектите за изменение и допълнение на ЗСВ

от Стефан Петров – следовател в НСлС

I. ЗИДКРБ

Подкрепям ЗИДКРБ със следните забележки:

1. По § 1 за създаване на изр. второ по чл. 84, т. 16 считам, че се нарушава баланса между властите в полза на законодателната спрямо съдебната власт. При недобросъвестност на мнозинството в НС се създава предпоставка за многократно изслушване на Главния прокурор на РБ по различни случаи и по този начин това би довело до намеса на законодателната власт в работата на съдебната.

2. По § 3, т. 2, относно мандата на изборните членове на ВСС, от 5 години да се замени на 4 години, считам, че не е удачен. В мотивите си вносителите на законопроекта твърдят, че: „До този момент постоянно действащият ВСС с пет годишен мандат на членовете има като резултат не повишаване на капацитета на органа и гарантиране на независимостта на органите на съдебната власт, а до изолиране на членовете на съвета от реалните проблеми на магистратите, както и стимулира обособяването на различни ядра и лобита, които провеждат външни за съдебната власт интереси и компрометират независимостта, както на самия орган, така и на магистратите“. Не считам, че това твърдение е вярно, а ако приемем че е вярно, не виждам как след като се промени мандата от пет на четири години не би се получило същото, каквото твърдят вносителите на предложението. Считам, че по-големият мандат на членовете на ВСС дава възможност за по-голяма независимост на самия съвет и на съдебната система като цяло.

3. По § 4, относно новия чл. 130б, ал. 1, изр. трето „при отсъствие на Министър на правосъдието, пленумът на ВСС се председателства от Председателя на ВКС“. По Конституция така наречените трима големи – Председателя на ВКС, Председателя на ВАС и Главния прокурор са

равноправни и затова считам, че трябва да се добави след Председателя на ВКС, Председателя на ВАС или Главния прокурор. Тази уредба съществуваше в ЗСВ преди да бъде изменен със заместването на Министъра на правосъдието с представляващия ВСС.

4. По § 6 – отмяната на чл. 131 относно тайното гласуване, считам, че е неправилно. Основно достижение на демокрацията, относно вземане на решения на колективен орган по кадрови въпроси, е то да бъде с тайно гласуване. По този начин всеки член на колективен орган свободно би изразил волята си по време на гласуването. Не виждам как един прокурор по кадрови въпрос би гласувал различно от Главния прокурор и т.н. Аргументите, че органите на съдебната власт вземат своите решения – определения, решения, присъди и постановления явно и затова и ВСС следва да гласува явно са несъстоятелни. Едната дейност е правораздавателна, а другата е кадрова и между двете дейности не може да бъде поставен знак за равенство. Освен това, гласувайки тайно по кадрови назначения, всеки член на ВСС би се предпазил от всякакво външно въздействие при вземане на своето решение.

5. § 7, т. 2, относно Главният инспектор да има не по-малко от десет години стаж като съдия, предлагам да се добави и като прокурор и следовател. Считам, че добър Главен инспектор може да бъде както съдия, така и прокурор и следовател. Относно т. 3 за допълнение на ал. 6 на чл. 132а на КРБ считам, че тази поправка не е уместна, тъй като от една страна би се капсулирала съдебната система, а от друга страна към настоящия момент Инспекторатът няма нужния капацитет да извършва тази дейност и би коствало доста сили и средства, включително и бюджетни за справяне с проверките за почтеност и конфликт на интереси. Към настоящия момент съгласно ЗПУКИ, тези проверки се извършват от Централната комисия по този закон. В Стратегията за борба с корупцията, изготвена от вицепремиера Миглена Кунева се предвижда създаване на единен орган, включващ КПУКИ, БОРКОР и частта от Сметната палата, отговаряща за регистъра на лица, заемащи висши държавни длъжности. Считам, че този единен орган би следвало да прави проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, да проверява пълнотата и верността на имуществените декларации, така както и на другите лица, заемащи висши държавни длъжности.

6. Във връзка с § 9 за изменение на ал. 2, чл. 150 от КРБ, се опасявам, че може да има злоупотреба с правото на всеки съд да спира

производството по делото и да внася въпроса в Конституционния съд и по този начин много съдебни производства биха се забавили във времето.

7. Изключително съм удовлетворен, че се връща управлението на недвижимите имоти на съдебната власт на ВСС – чл. 130а, ал. 6, т. 6 от ЗИДКРБ, тъй като откакто това правомощие бе прехвърлено на Министерство на правосъдието, по безспорен начин се установи, че това Министерство не е грижовен стопанин на недвижимите имоти на съдебната власт. Освен това чисто оперативно бяха забавени редица ремонти на сгради на съдебната власт, в спор дали се касае за основен или текущ ремонт.

II. Законопроекти за изменение и допълнение на ЗСВ

Относно проект на ЗИДЗСВ на група народни представители от ГЕРБ, внесен в НС на 02.04.2015 година и проект на ЗИДЗСВ на група народни представители на АБВ, внесен в НС на 07.04.2015 година, може да се каже, че взаимно се допълват и могат да бъдат обединени в един общ законопроект между първо и второ четене в НС. И двата законопроекта ги подкрепям, като по същество се предлага запазването на статута на ВСС като постоянно действащ орган, подпомаган от две колегии и от помощни атестационни комисии.

Не подкрепям проекта на ЗИДЗСВ на Министерство на правосъдието, тъй като той по същество предлага превръщането на постоянно действащия ВСС в непостоянно действащ и по този начин се нарушава приетата от НС актуализирана Стратегия за продължаване на съдебната реформа, защото тя бе приета с изричното условие ВСС да остане постоянно действащ орган. По същество не съм съгласен със следните изменение и допълнения на ЗСВ, както следва:

1. По § 1, считам за неуместно в чл. 1 от ЗСВ да фигурират изцяло чл. 117 и чл. 118 от КРБ.

2. § 4, относно изменението на чл. 15 от ЗСВ считам, че може да има злоупотреба с правото на всеки съд да спира производството по делото и да внася въпроса в Конституционния съд и по този начин много съдебни производства биха се забавили във времето.

3. § 6 – категорично съм против промяната на чл. 16, ал. 1 от ЗСВ, тъй като с тази промяна отпада ВСС да е постоянно действащ орган. Не приемам членовете на ВСС да работят като съдии, прокурори или следователи и в органите на съдебната власт да бъдат подчинени на съответните административни ръководители, а след това във ВСС да избират същите административните ръководители. Това е чиста форма на конфликт на интереси. А какво да кажем за член на ВСС, който е и действащ адвокат?

4. Категорично съм против § 29 - с промяната на чл. 37 от ЗСВ се предвижда към съдийската и прокурорската колегия да има комисии по атестирането и конкурсите, комисия по професионалната етика и почтеност и комисия по дисциплинарната отговорност или общо шест комисии, по три за всяка колегия. Не считам, че толкова много магистрати следва да се откъсват от пряката си магистратска дейност. Смятам, че след като ВСС остане постоянно действащ орган, тези комисии следва да бъдат формирани от съответните членове на съдийската и прокурорската колегия и като постоянни членове на ВСС да извършват и тези дейности. В тази връзка съм против § 30 и за създаване на чл. 37а от ЗСВ, § 31 за изменение на чл. 38 от ЗСВ, § 32 за изменение на чл. 39 от ЗСВ, § 33 за изменение на чл. 39а от ЗСВ, § 35 за създаване на чл. 39в от ЗСВ.

5. Относно § 36 за изменение на чл. 42, ал. 2 от ЗСВ считам, че Главен инспектор може да бъде и прокурор и следовател с най-малко 15 години юридически стаж и с не по-малко от 10 години стаж като следовател и прокурор.

6. § 41 и § 42 от ЗСВ, относно измененията в чл. 54 и чл. 55 от ЗСВ за конфликт на интереси, проверката на пълнотата и верността на имуществените декларации, имуществото, доходите, разходите и проверка за наличие на частен интерес на съдии, прокурори и следователи, извършвани от Инспектората, както и при изменението на § 7, чл. 132а на КРБ, считам, че следва да бъдат осъществявани тези проверки от единния орган, който ще бъде създаден във връзка с борбата с корупцията, включващ КПУКИ, БОРКОР и частта от Сметната палата, отговаряща за регистъра на лица, заемащи висши държавни длъжности.

7. По отношение §55, § 56, § 57, § 58, във връзка с по-големите правомощия на общите събрания на окръжния съд, считам за неправилно, защото се губи отговорността за взетите решения. Считам, че председателите на съдилища следва да вземат решения за

командирането на магистрати, за натовареността им и т.н. и да носят отговорност за това. Така разписани правилата на административните ръководители (председателите на съдилища), остават само задълженията им по ЗСВ, а правомощията се прехвърлят на общите събрания и в случай на неудачно решение няма кой да понесе отговорността за него.

8. Против § 81 съм относно заличаването на ВАП в чл. 136 от ЗСВ, тъй като се нарушава чл. 126, ал. 1 от КРБ, че структурата на прокуратурата е в съответствие с тези на съдилищата.

9. В § 87 се изменя чл. 144 от ЗСВ, в който се изброяват функциите, които упражняват прокурорите. Със следващия § 88 се отменят чл. 145 и чл. 146 от ЗСВ и прави впечатление, че отпада предварителната проверка за възлагане на съответни органи, при данни за престъпление или за незаконосъобразни актове. Явно, законопроектът е писан от лица, които нямат никаква наказателна подготовка или от лица, които умишлено желаят да забавят наказателното производство и да влошат неговото качество. Спомням си едно такова пагубно решение в началото на деветдесетте години на миналия век, с което бе премахнато „дознанието“ като форма на разследване и това доведе до блокиране на предварителното следствие като форма на разследване. Твърденията, че при всички случаи ще се образува ДП са нелепи, тъй като от една страна няма да има достатъчно данни, както се изисква в чл. 207, ал. 1 от НПК, а от друга страна предварителни проверки се извършват и при други случаи, освен при данни за престъпление.

10. По отношение на § 102 за създаване на раздел „I а – конфликт на интереси, проверка на имотното състояние, конфликтът на интереси и почтеността на съдиите, прокурорите и следователи, секретарите, съдебните заседатели, вещите лица, тълковниците и преводачите“ съм изразил своето становище в коментара ми по § 41 и § 42 от проекта ЗИДЗСВ.

11. По отношение на § 109 и изменението на чл. 184 от ЗСВ, при което изменение в ал. 2, т. 3 се предвижда към писмения изпит на младшите съдии и младшите прокурори да има и есе, ми звучи много екстравагантно, а същевременно ще спомогне и за проява на корупция, защото разтегливостта на изразеното в едно есе може да бламира кадърни кандидати.

12. Против съм изменението в чл. 189 от ЗСВ (§ 114), преминаването на съдия на длъжност прокурор или следовател, прокурор

на длъжност съдия, на следователя на длъжност съдия, да става по реда за първоначално назначаване. Според мен, няма пречки един добър съдия да се премести или да бъде повишен в длъжност прокурор, както и обратното. Ако се приеме този ред за промяна на чл. 189 от ЗСВ, това означава капсулиране на отделните магистратски професии.

13. Във връзка с измененията на чл. 227 от ЗСВ (§ 138), против съм командироването на съдии да се извършва след общо събрание на съответния съд. Според мен командироването следва да се извършва със заповед на съответния административен ръководител. Приветствам предложението в законопроекта на групата народни представители от АБВ, командированите съдии да участват в общото събрание и в гласуването на решения.

14. Във връзка с придобиването на правоспособност - чл. 294 – чл. 301 от ЗСВ (§ 154 - § 160), съм противник да има подбор на стажант-юристите чрез конкурс, както предвижда чл. 297б от ЗИДЗСВ. Смятам, че всички завършили юристи следва да могат да провеждат стаж, а Министерството на правосъдието следва да затегне контрола при провеждането на изпита след проведения стаж.

От позицията на следовател, при промяна на ЗСВ считам, че следва да се направят следните промени:

Съгласно измененията и допълненията на ЗСВ /ДВ,бр.33 от 30.04.2009 г./ бяха ликвидирани Окръжните следствени служби и създадени Окръжни следствени отдели в състава на Окръжните прокуратури. Това обаче не отчита спецификата на ежедневната работа на окръжните следствени отдели, тяхното организационно и административно ръководство и материално-техническата обезпеченост. Недостатъчни са определените средства за експертизи, недостатъчен е лимита за служебните автомобили и възможностите за командировки и разпити по места.

В Закона за съдебната власт много общо беше посочено в чл.153, ал.4, т.1 от ЗСВ, че завеждащият окръжен следствен отдел в окръжна прокуратура осъществява административно и организационно ръководство на следователите в отдела, но какви са механизмите за това не бе посочено. Има ли право завеждащият окръжен следствен отдел да издава писмени заповеди и разпореждания при това административно и организационно ръководство на следователите? В момента обемът и характерът на предоставените от административните ръководители права и определени

задължения на завеждащите окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури е различен в отделните окръжни прокуратури. Правата и задълженията на ръководителя на окръжния следствен отдел следва да се регламентират точно и ясно в ЗСВ.

За подготовката и успешното провеждане на следствено-процесуалните действия по делата е необходима активната работа и на редица съдебни служители по веригата, като призовкари, технически помощници, шофьори, системни администратори и др. В тази насока е наложително завеждащият окръжен следствен отдел да ръководи пряко съдебните служители от отдела.

Следва да се разширят правата на Директора на НСлС и зам. главен прокурор по разследването и при организиране на обучението на следователите. Целта е да се активизира участието на следователите в различните форми на обучение, както на окръжно и апелативно, така и на национално ниво, както и да се подобри взаимодействието с отделите от НСлС.

За решаване на всички тези проблеми въз основата на един обективен анализ на работата на следствените органи, предлагам възстановяването на единна и централизирана Национална следствена служба, включваща и окръжните следствени отдели по места в рамките на общата структура на Прокуратурата на Република България. Предлагам с оглед на специализацията в разследванията, професионализма в работата и уеднаквяване на следствената практика да се разширят правата на Директора на НСлС и зам. главен прокурор по разследването.

Крепяща е необходимостта от възстановяването на института на младшите следователи. Премахването на фигурата „младши следовател“ не позволява обновяването на следствения състав и блокира притока на млади, съвременни и високообразовани кадри към следствието. Това води до застаряване на състава.

15.06.2015г.

Стефан Петров:

гр. София